

Núria Calduch-Benages

LA PARAULA CELEBRADA

Explicació bíblica de les lectures
de tots els diumenges i festes

Advent i Nadal, cicle B

*3 de novembre de 2023
al 7 de gener del 2024*

ADVENT

Diumenge 1 d'Advent

Primera lectura: Isaïes 63,16-17.19b; 64,2b-7

Oh, si esquincéssiu el cel i baixéssiu!

La primera lectura està treta de les darreres pàgines del llibre d'Isaïes, més exactament d'una pregària de súplica penitencial, patètica i intensa, de part d'un poble conscient del seu pecat i de la ruïna material i moral del país (Is 63,7-64,11). Obra d'un profeta anònim del post-exili conegut com a Trito o Tercer Isaïes, aquesta pregària reflecteix l'ànim dels primers jueus que tornaren a Palestina després de l'edicte de Cir (538 aC), un decret en què el rei ordenava la reconstrucció del temple de Jerusalem i permetia als jueus exiliats a Babilònia de tornar lliurement a la pàtria (cf. Esd 1,1-4; 6,3-5).

El profeta, juntament amb la comunitat, invoca Déu, que semblava absent davant les llàgrimes del seu poble, amb actitud humil però insistent. El poble no entén que el silenci actual de Déu és una estratègia que ell fa servir per conduir-los al camí recte. La súplica es desenvolupa en uns quants moments. Comença recordant l'alliberament d'Egipte obrat pel Senyor i, a la vegada, el pecat dels israelites que es rebel·laren i entristiren el seu esperit (63,7-14). Segueix una invocació a Déu com a Pare –aquí de fet comença la nostra lectura– perquè aconseguixi el penediment del poble (Is 63,15-18). El centre de la pregària és la súplica insistent perquè Déu «esquinci el cel i baixi», és a dir, perquè es manifesti de nou. Al final es torna a invocar la paternitat de Déu, responsable del poble com a obra de les seves mans (Is 64,1-11).

A la decisió de Déu, que no dubta a abandonar les altures i baixar a la terra, li correspon la conversió del poble que es posa en camí vers el Senyor. Amor de Déu i esperança del poble s'entrellacen en el cor de l'Advent.

Segona lectura: 1 Corintis 1,3-9

Vivim esperant la manifestació de nostre Senyor Jesucrist.

La primera carta als Corintis, la carta més personal de l'apòstol Pau, comença amb unes paraules d'agraïment «per la gràcia que Déu us ha donat en Jesucrist». En aquestes paraules descobrim el mateix dinamisme que hem assenyalat en la lectura del profeta Isaïes. La comunitat cristiana de Corint ha rebut del Senyor els dons de la paraula i del coneixement, dons que al·ludeixen als carismes que seran tractats en els capítols 12-14. Pau no menciona, en canvi, la caritat, cosa que podria

sorprendre el lector, ja que la caritat és per damunt dels dons mencionats. Ara bé, l'omissió es comprèn si es té en compte que la comunitat vivia moments difícils a causa de divisions i conflictes interns. Pau no volia començar la seva carta posant el dit a la nafra.

La «manifestació de Jesucrist» i el «dia del Senyor» (en el nostre text «fins a la fi») són expressions que indiquen la vinguda final de Crist a la fi dels temps. Després de la resurrecció de Jesús, l'Església viu «els últims temps», perquè ja no cal esperar altres esdeveniments en la història de la salvació.

Evangelí: Marc 13,33-37

Vetlleu. No sabeu quan tornarà l'amo de casa.

Aquests versets pertanyen al «sermó escatològic» de l'evangelí de Marc (Mc 13), on Jesús exposa la seva doctrina sobre l'escatologia o esdeveniments darrers. L'última part de l'esmentat sermó, tan desenvolupada en Mateu, es redueix en Marc al breu text que la litúrgia ens proposa per a aquest diumenge.

Es tracta de la paràbola de l'home que s'absenta de casa seva i distribueix als seus servidors diverses responsabilitats. També aquí, com en les lectures precedents, es conjuminen espera i moviment. Jesús ens presenta un home que marxà de viatge, però en l'aire es respira el clima del retorn. Des de la llunyania ja ha traçat el programa del retorn. Serà una arribada inesperada, tot i que segura. Per això, el porter de torn haurà d'estar en guàrdia en totes les vetlles nocturnes. Marc, adaptant-se al costum dels romans per als quals escriu, esmenta quatre vetlles: vespre, mitjanit, cant del gall i matinada. En altres paraules, haurà d'estar sempre vetllant, sense abaixar la guàrdia ni cedir a la son perquè l'amo pot arribar en qualsevol moment de la nit. N'hi ha prou amb les vegades que repeteix «vetllar» (4 cops) per adonar-se que aquest terme conté el missatge principal del relat. Vetllar vol dir estar despert quan els altres solen dormir.

Aquesta paràbola és, en realitat, una al·legoria o relat simbòlic. L'amo és Crist, la casa és la seva comunitat de salvació a través de la història, la seva absència és el temps de l'Església i els seus servidors, cadascun amb la seva tasca, són els deixebles en qui delega la seva autoritat. Vindran temps difícils, i cal estar preparat pel que pugui passar. D'aquí aquesta crida a la fidelitat, el coratge i la vigilància.

Diumenge 2 d'Advent

Primera lectura: Isaïes 40,1-5.9-11

Obriu al Senyor una ruta.

Aquest oracle fa de pròleg o introducció a tot el llibre del Deutero o Segon Isaïes (Is 50–66), profeta anònim de l'exili babilònic. Conegut també com «el Llibre de la Consolació» amb motiu de l'exhortació inicial: «Consoleu, consoleu el meu poble» (Is 40,1), es caracteritza per un to marcadament positiu i pel seu missatge d'esperança. El poble encara és a l'exili, tot i que ja s'entreveu la caiguda de Babilònia i, consegüentment, la fi de la captivitat.

L'oracle va adreçat a Jerusalem, figura d'un poble desolat i resignat que no sap que l'alliberament és a prop. De cop, el profeta anuncia la fi del càstig (l'exili és interpretat com el càstig pels pecats d'Israel) i exhorta el poble a preparar un camí al Senyor, perquè el Senyor ja ve. El retorn a la pàtria sembla un nou èxode. Si en el passat els israelites sortiren d'Egipte peregrinant pel desert per arribar a la terra promesa, ara surten de Babilònia i emprenen un llarg viatge triomfal que culminarà a Jerusalem. Moisès i Cir de Pèrsia, els guies respectius d'ambdós èxodes, només són instruments en mans del Senyor que es mostra decidit a alliberar el seu poble de tot esclavatge. El retorn a la pàtria va acompanyat d'una meravellosa transformació còsmica, perquè és el Senyor qui guia aquest itinerari. I ho fa, paradoxalment, amb la força del guerrer (Is 40,10) i la tendresa del pastor (Is 40,11).

Segona lectura: 2 Pere 3,8-14

Esperem un cel nou i una terra nova.

La segona carta de Pere, tradicionalment atribuïda a l'apòstol, mostra una gran semblança amb la carta de Judes i, en canvi, té notables diferències tant doctrinals com literàries amb la primera carta de Pere. Per aquests motius avui es pensa en un autor i uns destinataris de la segona generació cristiana (vers l'any 125 dC).

La carta es presenta com una mena de «testament pastoral» de l'apòstol. Segons aquest gènere literari, el personatge en qüestió, proper a la mort, reuneix els seus per donar-los les darreres recomanacions, sobretot perquè es mantinguin units i fermes en la fe malgrat els perills interns de la comunitat. Hi ha falsos mestres que consideren la gloriosa vinguda del Senyor com un engany. Rebutgen la doctrina escatològica, afirmen que

res no ha canviat des de la creació del món, i que l'espera és inútil. Pere desmunta les seves objeccions argumentant que no tenen en compte les dades de l'Escriptura ni la manera de ser i d'actuar del Senyor. La seva resposta és doble: per un costat, per al Senyor el temps és etern (2Pe 3,8) i, per un altre, la parusia no arriba perquè el Senyor espera que ens convertim.

Els vv. 11-13 són una invitació a la responsabilitat moral. Els cristians són cridats a viure en santedat per apressar la vinguda del Senyor, que no coincidirà simplement amb la fi del món sinó amb la seva transformació («un cel nou i una terra nova»).

Evangelí: Marc 1,1-8

Aplaneu el camí per al Senyor.

Les primeres línies de l'evangelí de Marc formen part d'una secció introductòria a manera de pròleg (Mc 1,1-15). El primer verset és el títol o encapçalament, i els altres presenten Joan Baptista com a punt de partida de l'obra de Jesús.

El títol, de caràcter programàtic, és una afirmació d'optimisme, perquè esmenta la paraula «evangelí», que en el món grec i romà significava el goig d'una «bona notícia» excepcional: «Comença l'evangelí de Jesús, el Messies, Fill de Déu» (Mc 1,1). «Jesús» indica la humanitat de Crist i la seva funció salvífica. «Crist» subratlla l'aspecte messiànic remetent-nos a l'Antic Testament. «Fill de Déu» expressa la fe en la dignitat transcendent de Jesús que l'evangelí revela de forma progressiva. De fet, els vv. 2-3 apliquen a Crist les mateixes paraules profètiques que hem escoltat en l'oracle d'Isaïes: «Obriu una ruta al Senyor».

L'encarregat de preparar el camí al Senyor, en el sentit d'obrir pas a l'evangelí, és Joan Baptista, el profeta de l'esperança cristiana. Ho fa mitjançant un gest: el baptisme de conversió. Joan predicava perquè el poble es convertís i es bategés. ¿On? En el desert, lloc clàssic de la trobada amb Déu en la mentalitat bíblica (v. 4). El seu èxit inicial fou aclaparador (v. 5), ja que diu el text grec que «anaven a trobar-lo de tot arreu de Judea (la gent del camp) amb la gent de Jerusalem (els de la ciutat)». El seu vestit, fermesa i autoritat evoquen la figura del profeta Elies i, amb ella, el seu ardent zel profètic (v. 6). Conscient del seu paper i dels seus propis límits, el Baptista deixà clar que ell no era el Messies, sinó el seu precursor, de qui no era digne «ni d'ajupir-se a deslligar-li la corretja del calçat» (v. 7). Anuncia la seva vinguda i el seu baptisme, un baptisme que no es farà amb aigua ritual sinó amb la realitat divina de l'Esperit Sant (v. 8).

Diumenge 3 d'Advent

Primera lectura: Isaïes 61,1-2a.10-11

Aclamo el Senyor ple de goig.

Escoltem la veu del profeta anònim, anomenat convencionalment Trito o Tercer Isaïes, autor de l'última part del llibre d'Isaïes (Is 56–66), ambientada en el post-exili. Aquests capítols contenen un missatge d'esperança adreçat als exiliats que han tornat a la pàtria després del desterrament a Babilònia. La nostra lectura es compon dels primers i darrers versets (s'omet la part central) d'un llarg oracle de salvació que abasta tot el capítol 61 d'Isaïes, i que algunes edicions de la Bíblia titulen «L'any de gràcia del Senyor».

En el fragment inicial (Is 61,1-2a) parla el profeta-ungit del Senyor. La seva missió és anunciar al poble el goig de la restauració d'Israel a la tornada de l'exili. Els seus destinataris són els pobres (en el text: «els desvalguts»), els afligits, els captius i els presoners. El seu missatge és joiós i alliberador: bona nova per als pobres, esperança per als malalts, alliberament per als esclaus i empresonats. En resum, com un herald de Déu, el profeta anuncia un any de gràcia, un temps de goig, esperança i llibertat.

En el fragment conclusiu (Is 61,10-11), la nova Jerusalem respon al favor de Déu amb un cant de joia i agraïment per l'alliberament i salvació experimentats, i per l'aliança realitzada. Noteu les imatges esponsals al final del v. 10, en què l'esposa Jerusalem rep amb vestit de victòria i amb un mantell de felicitat la diadema nupcial i els joiells.

Segona lectura: 1 Tessalonicencs 5,16-24

Que Déu guardi el vostre esperit, la vostra ànima i el vostre cor per quan retorni nostre Senyor Jesucrist.

En aquesta carta, l'escrit més antic del Nou Testament (50-51 dC), Pau s'adreça a una comunitat cristiana prou nombrosa i organitzada, que viu el seu compromís de fe amb sinceritat i que resisteix la persecució.

En el fragment d'avui l'apòstol no es perd en elucubracions teològiques, sinó que dona una sèrie de recomanacions pràctiques per a la vida en comunitat, és a dir, pautes i consells per viure en harmonia evitant el mal: l'alegria, la pregària incessant, l'agraïment, el zel pels carismes i les tasques missioneres i evangelitzadores («la profecia»), la recerca intel·ligent dels valors, la puresa, la santedat conquerida dia a dia. És una lliçó d'espiritualitat i serenitat, per poder afrontar les tensions del món.

Evangelí: Joan 1,6-8.19-28

Tot i que no el coneixeu, ja teniu entre vosaltres el qui ha de venir.

La tercera lectura d'avui juxtaposa dos fragments del quart evangeli. El primer (Jn 1,6-8) pertany al «Pròleg» de l'evangeli de Joan (Jn 1,1-18), i el segon forma part del text següent conegut com «el testimoni de Joan el Baptista» (Jn 1,19-34). Si el primer defineix la missió del precursor, el segon la il·lustra amb un exemple.

Els versets 6-8 del Pròleg presenten la missió de Joan Baptista amb aquesta expressió: «donar testimoni de la Llum». Des del primer moment queda clar que el Baptista no era la Llum, sinó que n'era testimoni. Potser aquestes paraules responien a una excessiva valoració del Precursor per part dels seus deixebles. Expressió característica del quart evangeli, «donar testimoni» significa parlar del que un ha vist. I «veure» es refereix no a una visió material, el que es veu amb els ulls, sinó a una experiència personal, viva i profunda. D'aquí que qui dóna testimoni parli amb coneixement de causa, amb convicció i passió; amb ànima, vida i cor.

Joan dóna testimoni de la Llum, i pel Pròleg sabem que la Llum ve al món per il·luminar tota persona en Jesucrist. Així que la seva missió és donar testimoni de Jesús, el Fill de Déu. Davant les insistents preguntes de sacerdots, levites i fariseus, Joan els fa veure que ell no és el portador d'un missatge específicament seu. No és a ell a qui han d'escoltar. Ell no és ni l'Ungit del Senyor, ni Elies rediviu ni el Profeta o nou Moisès anunciat en el Deuteronomi. Per això es presenta com el que és en realitat, un missatger del Senyor i, citant les paraules d'Isaïes (Is 40,3), afirma amb contundència: «Sóc una veu que crida en el desert: Aplaneu el camí del Senyor» (v. 23).

Joan Baptista és una veu-guia que té com a missió donar a conèixer a la humanitat la persona definitiva, la Llum perfecta: Aquell a qui no és digne ni de deslligar el calçat. En resum, Joan Baptista és un testimoni que confirma i prepara el que el Messies dirà. I quan aquesta veu divina s'escolti directament, ell es retirarà del tot ple de goig per haver complert la seva missió.

Diumenge 4 d'Advent

Primera lectura: 2 Samuel 7,1-5.8b-12.14a-16

El regne de David es perpetuarà davant del Senyor.

La primera lectura reuneix uns quants versets saltats de la profecia de Natan coneguda com la *magna charta* de la monarquia i de la dinastia davídica. Assegut en el «palau de cedre», David pensa que no és just viure enmig del luxe mentre el seu Déu «està en un envelat», és a dir, no té un estatge estable. David confia a Natan la idea de construir un temple per al Senyor i el profeta l'anima a posar en pràctica el seu projecte.

El Senyor, tanmateix, rebutja obertament la idea de David considerant-la una greu ofensa, ja que no és el servent qui ha de construir una casa per al seu Senyor. El Senyor mai no ha desitjat una casa i mai no l'ha necessitada des de la sortida d'Egipte. Ara bé, que el Senyor hagi rebutjat la proposta de David no vol dir que li hagi retirat el seu favor, ja que sempre ha estat al seu costat i hi continuarà estant. Al contrari, el Senyor anuncia que serà ell mateix qui construirà un casal (és a dir, una dinastia) per a David. En resum, el Senyor rebutja un «temple» per a ell i promet una «dinastia» per al rei. Així doncs, el favor diví envers David s'estén també a la seva descendència. La conseqüència immediata d'aquesta promesa cau damunt Salomó, el fill de David i el seu immediat successor en el tron (v.12). Salomó, el nom del qual no apareix aquí en la història, serà «qui construirà un casal dedicat al meu nom» (v. 13a), diu el Senyor.

Amb tot, aquesta promesa no s'atura en Salomó sinó que es projecta en el futur. De fet, es deixa entreveure l'aparició d'un descendent ideal que durà a terme totes les aspiracions de la dinastia davídica. La promesa del Senyor serà una promesa per sempre (v. 16). En línia amb la d'Abraham, l'aliança davídica serà una àncora de salvació que servirà per mantenir alta la moral del poble, i viva la seva esperança en els moments difícils.

Segona lectura: Romans 16,25-27

Ha sortit a la llum el pla de Déu, amagat en el silenci dels segles.

La segona lectura ens presenta la discutida conclusió de la carta als cristians de Roma, que alguns exegetes consideren un afegit posterior i que en alguns còdexs apareix col·locada en una posició diferent de la present. D'indiscutible to apocalíptic, podria haver estat escrita per un cristià de finals del segle II, bon coneixedor del pensament paulí, que recull la reflexió teològica duta a terme per la comunitat cristiana durant els anys.

Aquests tres versets conclusius (Rm 16,25-27) són una magnífica doxologia on l'Església expressa amb Pau la seva admiració davant el misteri de l'encarnació i la salvació oferta a la humanitat entera. Es tracta d'un misteri anunciat «d'acord amb els escrits profètics», entre els quals podem recordar l'oracle de Natan que hem llegit en la primera lectura. Un misteri que ara s'ha manifestat i revelat.

Evangelí: Lluc 1,26-38

Déu t'ha concedit el seu favor i tindrà un fill.

La litúrgia ens proposa el mateix evangeli que llegíem en la festa de la Immaculada Concepció, és a dir, l'escena llucana de l'anunciació de Maria. Si aleshores ens vam fixar especialment en la figura de Maria, avui ens ocuparem dels dos temes principals del relat: la messianitat i la divinitat del nen que ha de néixer. Alguns han entès el relat de l'anunciació essencialment com una resposta a l'objecció de Maria: «¿Com pot ser això, si jo no tinc marit?» (v. 34). En realitat, el centre del relat no és aquest sinó la concepció per obra de l'Esperit Sant, la presència divina en el Fill Jesús.

Lluc sembla presentar Maria com l'arca de l'aliança en el temple de Sió, seu de la presència del Senyor enmig del seu poble. Per això, l'àngel evoca l'ombra del núvol que «cobria» el temple, indicant la irrupció del misteri, i per això també l'anomena «plena de gràcia», impregnada de la santedat divina. És el mateix Déu qui l'ha omplert de gràcia per a ser la mare del seu fill. Maria serà la mare del Fill de David, del Messies esperat. En ella s'acompliran les esperances messiàniques esbossades en la profecia de Natan. Ara bé, per damunt de totes les esperances messiàniques d'Israel, l'àngel revela que el nen que ha de néixer serà veritablement Fill de Déu. Maria és cridada, doncs, a ser la mare del Fill de Déu.

Un cop compresa la seva vocació, l'accepta generosament pronunciant un «sí» que ha transformat la història de la humanitat. Gràcies al seu consentiment a la voluntat divina, el món ha rebut la salvació total i definitiva mitjançant Jesús, el fill de Maria. La seva resposta no és resignació o submissió passiva, com a simple vista podria semblar, sinó acceptació lliure i jiosa de la Paraula de Déu en la seva vida. Un autèntic model de fe.

NADAL

Nadal (missa de la nit)

Primera lectura: Isaïes 9,1-3.5-6

Ens ha estat donat un fill.

Als obscurs versos d'Isaïes 8,21-23, on es descriuen els dies obscurs que planaran sobre les tribus i les regions del nord (Zabuló, Neftalí i Galilea) provocats per la invasió assíria, segueix un oracle en què s'anuncia la salvació (9,1-6) sota les imatges de la llum, victòria i goig exultant. Aquesta salvació vindrà a través del naixement (o bé l'entronització) d'un rei alliberador descendent de la casa de David.

El «dia de Madian» a 9,3 evoca la victòria obtinguda per Gedeó gràcies a la intervenció prodigiosa del Senyor que sembrà el pànic i la confusió entre els madianites que, matant-se els uns als altres en la foscor, al final fugiren espavordits (Jt 7,19-25). El missatge central de l'episodi és evident: la victòria és completament obra del Senyor.

El nen que ha de venir (el mateix Emmanuel d'Isaïes 7,14) rep quatre noms simbòlics que posen de manifest l'acció de Déu en la seva persona («Conseller-prodigios», «Déu-heroi», «Pare-per-sempre», «Príncep-de-Pau») a la vegada que al·ludeixen a la restauració a Israel de la dinastia davídica, una restauració que tindrà el seu centre en la força de la pau.

L'última frase de l'oracle («això és el que farà el zel del Senyor de l'univers»), fa referència a l'amor apassionat del Senyor pel seu poble, i al canvi de destí que comportarà el naixement (o bé l'entronització) del nou rei. El seu objectiu és confirmar un cop més que la salvació ve del Senyor, no de la casa reial.

Segona lectura: Titus 2,11-14

S'ha manifestat l'amor de Déu, que vol salvar tots els homes.

Aquest fragment constitueix el cor de la carta que Pau adreça a Titus, el seu deixeble i company de missió que tant l'ajudà a reconciliar-se amb la comunitat de Corint durant el seu tercer viatge missioner, quan es trobava a la ciutat d'Efes. Titus va ser la persona clau per resoldre el conflicte.

En aquests quatre versets, Pau presenta l'encarnació de Jesucrist com a fonament de la vida cristiana. El seu exemple ensenya a superar els desitjos mundans per viure segons l'Evangelí, és a dir, amb sobrietat, justícia i pietat.

Evangelí: Lluc 2,1-14

Avui us ha nascut un salvador.

El relat llucà és una contemplació del naixement de Jesús que il·lustra la sensibilitat històrica, l'art narratiu i la profunda cristologia de l'evangelista. Dividit en tres parts ben delimitades: el naixement de Jesús (vv. 1-7), l'anunciació de l'àngel als pastors (vv. 8-14), i la visita dels pastors a Betlem i la seva tornada (vv. 15-20), acaba amb un verset de caràcter redaccional (v. 21). Sorpren que una part considerable del text estigui dedicada als pastors, sobretot si ho comparem amb l'evangelí de la infància de Mateu, on no hi ha pastors sinó uns mags d'Orient.

El nostre fragment recull només les dues primeres parts del relat. La primera, o sigui, el naixement de Jesús, presenta un horitzó amplíssim. Fa referència a un decret de Cèsar August que ordena fer el cens de tot l'imperi romà. De l'imperi es passa a Síria, on governava Quirini (cf. a Fets 5,37 la reacció zelota contra la seva administració), després a Galilea, després a Judà per acabar concentrant l'atenció a la ciutat de David anomenada Betlem (en hebreu «ciutat del pa»). Allà trobem Maria, esposa de Josep, encinta, que arribat el moment del part donà a llum el seu fill primogènit, l'embolcallà amb bolquers i el posà en una menjadora. Quelcom del tot natural i a la vegada extraordinari. La concentració ha assolit el seu clímax. A l'august emperador amb les seves ambicions de poder universal, s'hi contraposa la màxima pobresa del naixement de Jesús que Lluc ha immortalitzat amb el «pessebre».

A partir del v. 8 comença la segona part del relat i l'horitzó s'eixampla de nou per mitjà de la intervenció d'un àngel del Senyor que anuncia als pastors una gran alegria per a tot el món. Justament els pastors de Judà, la categoria social més humiliada, tenen el privilegi de ser els primers a rebre l'anunci joiós: «Us ha nascut un salvador: que és el Messies, el Senyor» (v. 11). De les tres afirmacions sobre el nen que acaba de néixer, Lluc privilegia la primera: Salvador (en grec *soter*), que és transposició hel·lenista del nom «Jesús» (cf. Mt 1,21: «i li has de posar el nom de Jesús, perquè ell salvarà dels pecats el seu poble»). El pensament llucà gira al voltant d'aquesta afirmació: Jesús és l'únic Salvador.

El càntic dels àngels (vv. 13-14) proclama que la salvació de Jesús conté dos valors inseparables: la pau dels homes i la glòria de Déu. Cel i terra es fonen en una harmoniosa abraçada. Déu i la humanitat units per sempre.

Nadal (missa del dia)

Primera lectura: Isaïes 52,7-10

D'un cap a l'altre de la terra veuran la salvació del nostre Déu.

La primera lectura és treta del «Llibre de la Consolació» (Is 40–55), obra del Deutero o Segon Isaïes, profeta anònim de l'exili. El nostre fragment és un himne o una invitació al cant, que funciona com a conclusió d'Is 51,9–52,12, una unitat poètica composta de tres oracles de salvació: 51,9-16 («Desvetlla't, braç del Senyor!»); 51,17-23 («Desvetlla't, Jerusalem!»); i 52,1-6 («Desvetlla't, Sió!»). El contingut és una síntesi del missatge del profeta que culmina en el següent anunci de salvació: la sortida imminent dels exiliats de Babilònia.

Is 52,7-10 és un cant de joia perquè el Senyor regna, retorna a Sió i rescata Jerusalem, sumida en la misèria, devastada pels desastres de la guerra. Aquesta és la gran bona nova (evangeli) que anuncia el missatger de la pau. El text, d'una gran bellesa poètica i literària, transmet i encomana alegria exultant. Tots corren, es mouen, s'agiten, alcen les seves veus perquè ve el Senyor a alliberar el seu poble. El missatger veloç anuncia la pau i els sentinelles, juntament amb les ruïnes de Jerusalem, canten a cor una mateixa melodia. La Consolació del Senyor arriba i la vida reneix per a tothom. La victòria del «nostre Déu» es fa manifesta i la contemplen tots els pobles (v. 10).

El cant acaba en els vv. 11-12 (el leccionari els omet), on ressona el motiu del nou èxode. Si en el passat els israelites sortiren d'Egipte i travessaren el desert per arribar a la terra promesa, ara els exiliats surten de Babilònia i inicien un llarg viatge de retorn a la pàtria. La història es repeteix.

Segona lectura: Hebreus 1,1-6

Déu ens ha parlat en la persona del Fill.

La carta als Hebreus desconcerta perquè no es presenta com una carta. Li manquen les fórmules inicials habituals com el remitent, els destinataris, les salutacions. Sembla més aviat una llarga homilia o un discurs exhortatiu amb una conclusió litúrgica. De fet, el fragment que avui llegim, el pròleg (He 1,1-6), confirma el que hem dit.

Ampli i solemne, el pròleg testimonia que aquest escrit no pertany al gènere epistolar sinó al parenètic o exhortatiu. Es podria definir com unes «paraules d'exhortació» (He 13,22), probablement adreçades als cristians provinents del judaisme afligits per una greu crisi comunitària.

Després d'esmentar la revelació de l'Antic Testament, l'autor presenta l'únic protagonista del Nou Testament, el Fill de Déu. Ell és la paraula del Pare que és a l'origen de tot el que existeix, i intervé de forma privilegiada en la salvació del món a través d'una mediació de caràcter sacerdotal.

Evangelí: Joan 1,1-18

El qui és la Paraula es va fer home i plantà entre nosaltres el seu tabernacle.

El quart evangelí comença amb un himne sobre el Verb/la Paraula (en grec, *logos*) al qual ens solem referir com el «Pròleg» (Jn 1,1-18). El Pròleg és un himne cristològic independent que va ser incorporat a l'evangelí. Això resulta evident si parem esment al seu vocabulari. Paraules clau d'aquest himne com *logos* (paraula), *kharis* (gràcia) i *pleros* (plenitud) no tornen a sortir en cap altre passatge de l'evangelí. El mateix val per a la idea del v. 14: la Paraula que estableix el seu tabernacle entre nosaltres. Amb tot, el Pròleg és la clau de lectura que il·lumina la resta de l'evangelí i ens permet captar el seu significat més profund.

Aquest himne és un cas singular, i això per dos motius: primer, perquè el seu autor emprà el concepte de *logos* per identificar Jesús amb Déu; segon, perquè aquest *logos* presenta moltes afinitats amb la *sophia* d'alguns textos de l'Antic Testament, en especial Proverbis 8 i Siràcida 24.

En síntesi, el Pròleg és un poema doctrinal sobre la vinguda al món de Jesucrist, Fill de Déu i revelació del Pare. Es pot dividir en quatre parts. En la primera (Jn 1,1-3) destaca l'aspecte cosmològic: essent Fill i Paraula de Déu, Crist és per a la humanitat resplendor visible i comunicació de la Veritat que s'identifica amb Déu. Emprant una al·legoria bíblica, Crist és la Llum de la humanitat. La segona part (Jn 1,6-8) és, en realitat, un parèntesi en la composició, ja que és dedicat a la figura de Joan el Baptista presentat com a «testimoni de la Llum». A la tercera part (Jn 1,9-13), l'autor narra la vinguda de la Llum al món i l'acolliment o el rebuig que rep de part dels humans. La quarta i última part (Jn 1,14-18) va sobre l'economia de la salvació. El v. 14 constitueix el clímax de tota la composició: «La Paraula es va fer home i plantà entre nosaltres el seu tabernacle...». Significa que la Paraula no només entra en el món, sinó que entra a formar part de la raça humana. En altres paraules, l'encarnació del Verb.

La Sagrada Família

Primera lectura: Gènesi 15,1-6; 21,1-3

El teu hereu serà el fill que naixerà de tu.

La nostra lectura està composta per dos textos que pertanyen al «cicle d'Abraham i el seu fill Isaac» (Gn 12,1–25,18) en la segona part del llibre del Gènesi (cc. 12–50), coneguda com la història patriarcal. El tema central d'aquest cicle és l'espera ansiosa d'un fill per part d'Abraham i Sara, una parella d'ancians, que per òbvies qüestions d'edat (ell té 87 anys i ella 75), no poden tenir descendència.

El primer text forma part de Gn 15, un capítol compost de dues escenes diferents acoblades per l'hàbil mà del redactor: 15,1-6 (la promesa d'un fill) i 15,7-21 (la promesa de la terra). El segon text, agafat del c. 21, es redueix als tres primers versets de la narració del naixement d'Isaac (21,1-7). Aturem-nos breument en cada un.

Gn 15,1-6 narra novament la vocació d'Abraham (cf. Gn 12,1-3) en forma de visió nocturna. Comença amb la fórmula introductòria característica dels oracles profètics: «No tinguis por». Déu posa a prova la fe del patriarca, perquè encara que li menciona una recompensa, aquesta triga a arribar. Abraham s'inquieta i per primera vegada manifesta explícitament els seus dubtes a Déu (15,3), que immediatament s'encarrega de dissipar-los: li anuncia que tindrà un fill que naixerà d'ell (v. 4). Confirma la seva promesa mitjançant un símbol. Si a Gn 13,16 li havia dit que la seva descendència seria com els grans de pols que hi ha a la terra, ara li diu que serà com les estrelles (v. 5). Abraham creu en una promesa humanament irrealitzable i Déu li reconeix aquest acte de fe. En llenguatge bíblic: Déu «ho tingué en compte» o el que és el mateix «li ho comptà com a justícia» (v. 6), perquè el just és una persona agradable a Déu.

Gn 21,1-3, encara que pertany a un altre capítol, funciona com a conclusió del relat. Gràcies a una intervenció divina, Sara concep i infanta Isaac, el fill de la promesa.

Segona lectura: Hebreus 11,8.11-12.17-19

La fe d'Abraham, de Sara i d'Isaac.

La segona lectura se situa a l'inici de la quarta part de la carta als cristians Hebreus (11,1–12,13) dedicada al tema de la fe. L'autor, però, no parla de la fe dels cristians, com fóra d'esperar, sinó de la fe dels avantpassats. Després de donar una definició de la fe i presentar els primers exemples

(11,1-7), l'autor es concentra en la fe d'Abraham i dels patriarques (11,8-22). Aquest passatge, marcat per la repetició de l'expressió clau «gràcies a la fe» (set vegades), presenta Abraham com el prototipus de la persona de fe. Ho fa recordant tres moments decisius de la seva vida: la sortida d'Abraham vers la terra promesa (vv. 8-10), la promesa d'una descendència (vv. 11-12), el sacrifici d'Isaac (vv. 17-19). En totes aquestes ocasions Abraham fa gala d'una fe inalterable en el Senyor, en qui confia cegament. Deixa la seva terra sense demanar-li explicacions ni garanties. Espera l'arribada d'un fill promès, quan ell i la seva dona ja són vells. Està disposat a sacrificar el seu fill estimat, si aquesta és la voluntat del Senyor. Exemple per a totes les generacions de creients.

Evangelí: Lluc 2,22-40

El noi creixia i era entenimentat.

Llegim avui el penúltim episodi de l'Evangelí de la Infància de Lluc, conegut com «La presentació de l'infant Jesús al temple» (Lc 2,22-40). Lluc narra la primera visita de Jesús al lloc sagrat. Un infant acabat de néixer. Té quaranta dies. Entra en braços dels seus pares, fidels complidors de la Llei (cinc vegades es repeteix en el text l'expressió «segons la Llei del Senyor»). Són pobres i la seva pobresa es manifesta en l'ofrena (cf. Lv 12,8). En el següent episodi, Jesús adolescent també anirà al temple, però aquesta vegada ho farà sol i per pròpia iniciativa (cf. 2,41-52). La «casa del Pare» es prefigura ja des del primer moment com el centre de la seva vida. En altres paraules, la presentació al temple és signe i preludi de la missió del nadó.

Després d'aquesta breu introducció (vv. 22-24), entra en escena l'ancià profeta Simeó. Lluc el descriu com un home espiritual: dòcil a la veu, a l'impuls i a la presència de l'Esperit (vv. 25-28). Amb el nen en els seus braços, entona un càntic de lloança a Déu, conegut com el *Nunc dimittis* (les primeres paraules de la traducció llatina). En aquest càntic (vv. 29-32), Jesús és la llum que revela la voluntat salvífica de Déu. No es limita, per tant, a il·luminar la gent. No només el càntic de Simeó, sinó també la seva profecia sobre la passió de Jesús i la com-passió de Maria ens recorden el servent del Senyor d'Isaïes (cf. Is 42,1-6). En paral·lelisme amb Simeó, Lluc presenta la profetessa Anna, arquetipus de les viudes consagrades a Déu. Austera, religiosa, perseverant i apòstol (vv. 36-38).

De Jerusalem, Maria, Josep i el nen tornen a Natzaret. Lluc anticipa en la llar de Natzaret un dels temes predilectes en els Fets dels Apòstols: el creixement. Jesús creixia, es feia fort i era entenimentat, acompanyat sempre del favor de Déu (vv. 39-40). Créixer, és a dir, progressar en els valors autèntics, és l'ideal de tot ésser humà, de tot grup o institució, de tota l'Església.

Santa Maria, Mare de Déu

Primera lectura: Nombres 6,22-27

Interposaran el meu nom a favor del poble d'Israel, i jo el beneiré.

La primera lectura ofereix algunes pistes per entendre les característiques de la revelació en l'Antic Testament. El fragment del llibre dels Nombres (Nm 6,22-27) actualitza una antiga i preciosa fórmula de benedicció que Déu ensenya als sacerdots perquè la pronuncïin sobre el poble. Els sacerdots seran els encarregats de pronunciar-la, encara que és Déu qui beneeix. Va adreçada a tot el poble, però formulada en segona persona del singular, perquè la benedicció la rep cada persona individualment. Tres vegades es repeteix el nom de Déu, posant en relleu la relació personal entre Déu i la persona beneïda.

No es tracta, doncs, d'un simple auguri o d'una fórmula religiosa de salutació, sinó una autèntica benedicció del Senyor. En el llenguatge bíblic «beneir» significa comunicar a l'altre la riquesa interior que un té. Dit d'una altra manera, la benedicció del Senyor no es redueix a una declaració de bona voluntat, a simples paraules, sinó que és eficaç, performativa que diríem ara, ja que realitza allò que diu.

A Déu se li apliquen unes expressions molt boniques («et faci veure la claror de la seva mirada»... «giri cap a tu la mirada»...) que expressen la benevolència amb què ell tracta el seu poble. Expressions totes estretament vinculades amb el do de la pau, la protecció i la seguretat per part de Déu. Aquesta actitud benvolent del Senyor confereix a Israel una identitat i un estatut particulars. Israel serà un «poble sant», és a dir, molt proper a Déu, un poble que ocuparà un lloc privilegiat en els designis divins.

Segona lectura: Gàlates 4,4-7

Déu envià el seu Fill, nascut d'una dona.

La carta als cristians de Galàcia, poble d'origen celta que s'instal·là a l'Àsia Menor (l'actual Turquia), és una carta molt polèmica. Amb un estil directe i agressiu Pau intenta fer front a una greu crisi d'identitat cristiana en què es troben immerses les comunitats de Galàcia. Alguns predicadors de l'evangeli posen en qüestió la figura i la doctrina de Pau, a qui no consideren un veritable apòstol per no pertànyer al grup dels Dotze. L'apòstol no dubta a respondre amb el seu acostumat ardor defensant la seva identitat i la validesa del seu evangeli.

La carta s'articula en tres seccions: en primer lloc Pau reivindica la legitimitat de la seva condició d'apòstol, i l'autenticitat del seu missatge (Ga 1-2); en segon lloc demostra que la veritable salvació ve de Déu mitjançant Crist acceptat per la fe (Ga 3-4); i, per acabar, indica quina ha de ser l'actitud de la persona alliberada per Crist, i invita tothom a viure segons l'Esperit i no segons la carn (Ga 5-6).

El nostre fragment (Ga 4,4-7) és un dels cimals teològics de la carta (cf. Rm 8), en què el misteri de Déu, que és present en Jesucrist, es revela en les tres persones de la Trinitat. Cal notar dos detalls. És el primer cop en el Nou Testament que al Pare se l'anomena amb l'apel·latiu familiar i afectuós *Abbà*, que correspon al nostre «papa» i l'únic cop en tots els seus escrits que Pau fa una al·lusió a la mare de Jesús («nascut d'una dona»). Alguns, no obstant, veuen en aquesta expressió una referència a Eva i a la seva descendència (Gn 3,16).

Evangelí: Lluç 2,16-21

Trobaren Maria i Josep amb el nen. Passats vuit dies, li posaren el nom de Jesús.

L'evangelí recull els darrers versets del naixement de Jesús segons Lluç, és a dir, l'escena coneguda com la visita dels pastors (Lc 2,16-21). Després de veure el nen ajagut en una menjadora, els pastors corren a anunciar diligents el que han vist amb els ulls de la fe. Perquè els pastors han cregut abans d'haver vist. Ara els mou el desig de comunicar el seu goig profund.

«Maria conservava aquests records en el seu cor i els meditava» (2,19). Lluç ens presenta Maria, amb Josep i el nen, com l'arquetip d'interioritat reflexiva. El text grec empra el participi femení *symbolousa*, del verb *symbollo* que designa el gest de posar diverses coses juntes en un mateix lloc. Maria, en la seva meditació, reuneix «aquests records», entengui's tots aquests fets, esdeveniments, paraules, tot el que ha viscut amb sorpresa a partir del diàleg amb l'àngel Gabriel en el seu cor. Dit d'una altra manera, en el cor de Maria totes les paraules escoltades, les experiències patides, els esdeveniments viscuts es confrontaven els uns amb els altres fins a fer-se transparents i lluminosos.

Després els pastors se'n tornen «glorificant Déu i lloant-lo pel que havien vist i sentit; tot van trobar-ho com els ho havien anunciat» (2,20). El nostre relat ha començat amb els pastors i acaba amb ells. Tornen al desert, amb els seus ramats, amb l'alegria al cor i la lloança als llavis, actitud pròpia dels portadors de bones notícies.

Diumenge 2 després de Nadal

Primera lectura: Jesús fill de Sira 24,1-4.12-16

La saviesa de Déu habita en el poble que ell ha escollit.

El capítol 24 conté l'«Elogi de la saviesa», el poema més cèlebre del llibre de Jesús fill de Sira (anomenat també Siràcida o Eclesiàstic) dedicat a la Saviesa. Inspirant-se en Proverbis 8 i en línia amb els altres poemes del llibre on apareix la saviesa personificada (1,1-10; 4,11-19; 6,18-37; 14,20-15,10), Jesús fill de Sira posa en boca de la protagonista un llarg discurs en què narra les seves excel·lències davant els éssers humans (24,1-31). El nostre fragment recull només alguns versets d'aquesta composició de profund contingut teològic.

Com la paraula creadora de Déu a Gènesi 1, la Saviesa surt de la boca de l'Altíssim i inicia un llarg viatge pel món: recorre el cel, l'abisme, el mar i la terra exercint el seu domini sobre la creació entera. El viatge de la saviesa té un objectiu molt concret: cerca un lloc on reposar i una heretat on establir-se. Ella posa tot el seu esforç en aquesta recerca, però la decisió la pren el seu Creador. «Acampa entre els fills de Jacob, fes d'Israel la teva heretat» (v. 13). Finalitzat el seu viatge, la Saviesa es remunta als orígens del temps i es projecta cap a un futur sense límits, seguint un moviment «centrífug»: del lloc sant (el temple), també anomenat Sió, passa a la ciutat escollida (Jerusalem) i d'allí al poble gloriós, possessió/heretat del Senyor (Israel). Tot el territori d'Israel queda il·luminat amb la seva presència.

Segona lectura: Efesis 1,3-6.15-18

Déu ens ha destinat a ser fills seus per Jesucrist.

La lectura de la carta als cristians d'Efes uneix dos fragments diferents. El primer (vv. 3-6) forma part de l'himne de lloança que introdueix la carta (vv. 3-14), mentre que el segon (vv. 15-18) pertany a la perícopa que ve després i que tracta sobre la supremacia de Crist (vv. 15-23).

En el primer fragment es beneeix Déu pel que ha fet i fa en nosaltres mitjançant el seu Fill estimat: ens ha escollit, predestinat i cridat a ser cristians. L'elecció i predestinació no exclouen ningú, ja que es refereixen a totes les persones que acullen amb fe Jesucrist.

En el segon fragment, Pau dóna gràcies a Déu per la fe dels destinataris de la carta, els cristians d'Efes, i prega que els concedeixi la saviesa de la fe, aquella que els permetrà aprofundir en el coneixement de Déu i la dimensió de l'Esperit.

Evangelí: Joan 1,1-18

El qui és la Paraula es va fer home i plantà entre nosaltres el seu tabernacle.

El Pròleg (Jn 1,1-18) és un antic himne cristològic independent que fou incorporat al quart evangeli. Això resulta evident si prestem atenció al seu vocabulari. Termes clau del Pròleg, com «paraula» (en grec *logos*), «gràcia» (en grec *kharis*) i plenitud (*pleros*) no tornen a aparèixer en cap altre passatge de l'evangeli. El mateix s'ha de dir de la idea del v. 14: la paraula que estableix el seu tabernacle enmig nostre. Amb tot, el Pròleg és la clau de lectura que il·lumina la resta de l'evangeli i ens permet captar el seu significat més pregon. Se sol dividir en quatre estrofes: a) vv. 1-5 (acció creadora del *logos*); b) vv. 6-8 (testimoni de Joan el Baptista); c) vv. 9-13 (vinguda del *logos* al món); d) vv. 14-18 (economia de la salvació; el v. 15 és un incís sobre la missió del Baptista).

Aquest himne és un cas singular, i això per dos motius: primer, perquè el seu autor fa servir el concepte de *logos* (un substantiu masculí) per identificar Jesús amb Déu; segon, perquè aquest *logos* presenta moltes afinitats amb la *sophia* (substantiu femení) d'alguns textos de l'Antic Testament, especialment Proverbis 8 i Siràcida 24.

El *logos* existia amb Déu des del principi (Pr 8,22-30; Si 1,4; 24,9; Sv 9,4), era agent actiu en la creació (Pr 3,19; 8,30; Sv 8,6; 9,1-2), era reflex de la llum de Déu que les tenebres no podien vèncer (Si 24,32; Sv 6,12; 7,10.26; Ba 4,2), baixà del cel per viure entre nosaltres (Si 24,8; Ba 3,38; Sv 7,27), fou rebutjat per alguns (Ba 3,31), però concedí el do de la vida a aquells que el reberen (Pr 8,35; Sv 6,18-19; 8,17). Queda clar que l'autor descriu el *logos* mitjançant els trets sapiencials i li atribueix funcions pròpies de la saviesa. Cal notar, a més, que el moviment literari i teològic del Pròleg és molt semblant al de Siràcida 24 (primera lectura); en tots dos casos es tracta d'un moviment descendent (el *logos* i la saviesa al principi són amb Déu en el cel i després baixen a la terra), el v. 14 («plantà entre nosaltres el seu tabernacle») és una clara al·lusió a Si 24,13 («acampafes d'Israel la teva heretat»). Així doncs, l'autor del Pròleg emprà el terme abstracte *logos* en lloc del nom propi Jesús, però el que en realitat ens presenta és la història de Jesús darrere la qual es perfila la història de la Saviesa personificada.

Epifania del Senyor

Primera lectura: Isaïes 60,1-6

Sobre tu, Jerusalem, clareja com l'alba la glòria del Senyor.

El profeta anònim de l'exili conegut com a Trito o Tercer Isaïes, ens ofereix un magnífic oracle de salvació (Is 60,1-9) ambientat en una situació semblant a la descrita l'any 520 aC pel profeta Ageu (Ag 2,7-9). Jerusalem amb prou feines s'ha alliberat de la seva humiliació, i el procés de restauració és en la seva fase inicial. Queda molt per fer: cal reconstruir el temple, repoblar la ciutat, recuperar la identitat. En definitiva, s'ha d'intentar tornar a la normalitat. El passat és part de la història, ara toca reconstruir el present amb la mirada posada en un futur esperançador.

El leccionari selecciona els sis primers versets de l'oracle esmentat, on destaca el símbol de la llum, que representa la presència del Senyor. Cap a Jerusalem revestida de llum s'aplega una gentada procedent de tot el món en una impressionant visió d'universalisme i fraternitat entre els pobles que recorda Is 2,1-5. El profeta veu una caravana que avança cap a la ciutat santa en dos grups: un grup format pels israelites que tornen de l'exili (v. 4) i l'altre format per les nacions estrangeres atretes per la llum i la glòria de Déu que il·luminen la muntanya de Sió. Van carregats de preciosos regals per donar culte al Senyor.

Explosió d'alegria i d'esperança, Jerusalem, abans sumida en la foscor, s'ha convertit en llum de les nacions. En la nova Jerusalem o ciutat de Déu s'albira l'ideal teològic de l'Església, que té per missió oferir a tothom la presència eficaç de Jesucrist.

Segona lectura: Efesis 3,2-3a.5-6

Déu ha revelat que tots els pobles comparteixen la mateixa promesa.

La segona lectura reuneix alguns versets d'Ef 3,1-13, on Pau es presenta com a escollit per anunciar els plans de Déu en Crist (literalment: «el ministeri/distribució de la gràcia de Déu»), és a dir, la missió que li ha estat confiada (cf. Fets 9,15-16). Crist és el gran protagonista del disseny diví. Els altres són missatgers escollits per proclamar aquesta bona nova a tots els pobles, independentment de les distincions que els homes han creat.

A Pau li ha estat revelat el «misteri» de Crist. «Misteri», paraula clau en la nostra carta i també en la dels cristians de Colosses, té un indiscutible sabor apocalíptic. Hi ha una gran diferència temporal entre l'abans (quan el misteri era encara amagat) i el després (quan ja s'ha revelat). L'accent

cau en la revelació de Déu a un determinat grup de persones, per ell escollides (els cristians), i al mateix temps en la unitat universal en Crist. Tots els homes són cridats a anticipar en aquest món la seva fraternitat universal com a fills de Déu.

Evangelí: Mateu 2,1-12

Venim de l'Orient per adorar el vostre rei.

Escoltem avui un fragment de l'Evangelí de la Infància segons Mateu (Mt 1-2). Després de l'anunci a Josep segueix la visita dels mags d'Orient, aquests astrònoms babilonis especialistes a estudiar els fenòmens naturals (Mt 2,1-12). Aquest passatge resumeix la teologia de Mateu: dues reialeses entren en conflicte, una temporal i una altra d'eterna, la d'Herodes i la de Jesús. Tot i conèixer les Escripures, les autoritats jueves i tot Jerusalem se sorprenden davant del naixement del Messies i no el reconeixen; uns pagans, en canvi, els mags babilonis, el cerquen, el troben, l'adoren i li ofereixen els seus dons, els més cars de la terra, que simbolitzen la reialesa del nouat.

En aquest context apareix Maria junt amb el nen en una escena entrañable, on cap dels personatges pronuncia una sola paraula. És la seva presència la que parla, són els seus gestos els que comuniquen, són els seus cors els que sintonitzen al voltant del Rei del jueus que acaba de néixer i de la seva mare que el té en braços. Maria és a casa, símbol de la llar, de la pau, de la intimitat, de l'Església que a tots abraça i que a ningú no exclou. No apareix amb Josep, ni com a promesa ni com a esposa, ni preocupada pel que ha passat ni per les seves conseqüències. És amb el seu fill, mare i fill units per un vincle tan profund com indestructible. Amfitriona, reina i senyora de la casa on brilla l'estel, la casa on van els mags a adorar plens d'alegria.

I en tot això, ¿on és Josep? Imaginem que també ell és a casa, a la penombra, contemplant la mare amb el seu fill, admirant el misteri que no gosava acceptar, reconeixent l'acció del Senyor en la seva persona i en la seva família, convertit definitivament dels seus dubtes i recels. Envoltat pel silenci i a l'ombra de Maria, Josep comença a entendre i a sentir-se part del projecte diví. Davant d'una escena així sobren les paraules i comentaris: s'implora la contemplació.

Baptisme del Senyor

Primera lectura: Isaïes 55,1-11

Veniu a l'aigua. Escolteu bé i us saciareu de vida.

La primera lectura conté la pàgina conclusiva (excepte els dos últims versets, 12-13) del Deutero o Segon Isaïes, profeta anònim de l'exili. Aquesta pàgina es pot dividir en dues parts: Is 55,1-5 (l'aliança del Senyor) i Is 55,6-11 (repatriació i invitació a la conversió), que és considerada com l'epíleg d'Isaïes 40-55.

Amb un llenguatge carregat d'al·lusions a altres texts de l'Antic Testament, a Isaïes 55,1-5 el profeta esbossa un ordre nou. I ho fa anunciant la seva abundosa mercaderia, els béns de primera necessitat (v. 1) i la vida mateixa (v. 2). I en la mercaderia hi ha també la Paraula del Senyor concretada en l'aliança davídica, tema que apareix per primera vegada en el Deutero-Isaïes: «Pactaré amb vosaltres una aliança eterna, els favors irrevocables promesos a David» (v. 3).

El llibre del Deutero-Isaïes havia començat amb una exhortació del Senyor a consolar el seu poble (Is 40,1) i acaba exhortant a cercar i invocar el Senyor (Is 55,6-11). Al final de la seva bona notícia, el profeta invita Israel a la conversió. L'invita a cercar i girar-se cap al Senyor, a abandonar els plans i camins torts dels homes per acceptar els de Déu. L'exhortació es clou amb un text molt bonic i citat sovint (Is 55,10-11). Es tracta d'un cant a la fecunditat i eficàcia de la Paraula de Déu, l'autèntica protagonista de l'alliberament imminent, que el poeta compara amb la pluja i la neu que baixen del cel per amaran, fecundar i fer germinar la terra.

Segona lectura: 1 Joan 5,1-9

L'Esperit, l'aigua i la sang.

La primera carta de Joan, atribuïda tradicionalment a l'autor del quart evangeli, és en realitat un escrit anònim. El seu autor és un testimoni que pertany al grup apostòlic, bé com a apòstol, bé com a membre d'un grup a l'ombra de l'apòstol. Aquesta carta, com les altres atribuïdes a Joan, testimonia un procés de ruptura en l'Església apostòlica o gran Església, que passà probablement per una greu crisi d'identitat fins al punt de fraccionar-se en diversos grups o corrents.

La primera carta, la més elaborada teològicament de les tres, se sol considerar com una síntesi del quart evangeli. Tot i que no s'hi distingeix una estructura lògica i clara, es poden detectar algunes seccions o desenvolupaments.

lupaments de pensament, com per exemple: el pròleg (1Jn 1,1-4), caminar en la llum (1Jn 1,5-2,27), viure com a fills de Déu (1Jn 2,28-4,6) i, per últim, l'amor i la fe (1Jn 4,7-5,21).

El nostre fragment pertany a 1Jn 5,1-11 (la victòria sobre el món), on se segueix amb el tema de l'amor (en grec *agape*) constant en tot l'escrit, al qual s'afegeixen ara la fe i el testimoni. Cal notar que el terme grec apareix, en poques línies, cinc cops com a verb i com a substantiu. Es tracta d'un amor «vertical» que puja cap al Pare, i d'un amor «horitzontal» que abraça tots els germans i germanes de la mateixa família de Déu, és a dir, els fills i filles de Déu. (Vegeu també la segona lectura del segon diumenge de Pasqua).

Evangelí: Marc 1,7-11

Ets el meu Fill, el meu estimat, en tu m'he complagut.

Les diverses edicions de la Bíblia solen presentar el començament de l'evangelí de Marc segons la següent disposició: pròleg (Mc 1,1), predicació de Joan Baptista (Mc 1,2-8) i Baptisme de Jesús (Mc 1,9-11). El leccionari, en canvi, reuneix en un mateix text els vv. 7-11. Així doncs, la lectura evangèlica d'avui comença amb la proclamació de Joan el Baptista. En ressaltar la força de Jesús i la seva capacitat de batejar en l'Esperit, no fa sinó anunciar que Jesús és el Messies (vv. 7-8). Tal com ho havien anunciat els profetes des de temps antic (cf. Is 11,2; 42,1; 61,1), la fortalesa i el do de l'Esperit eren els signes que identificaven el Messies que havia de venir i que tots esperaven a Israel.

Tot seguit se'ns narra el baptisme de Jesús (v. 9). Sorprenentment, en aquest verset Jesús apareix en una situació d'inferioritat respecte a Joan Baptista: el Precursor bateja el Mestre i no al revés, com seria d'esperar. Ara bé, l'accent cau sobretot en el següent quadre, de caràcter clarament teofànic (vv. 10-11). Es tracta d'una visió interpretativa que vol fer emergir el significat profund del baptisme del Crist. Dos símbols ocupen i il·luminen l'escena: el veure i l'escoltar.

L'objecte de la visió és l'Esperit que davalla damunt Jesús (cf. Is 11,2). La imatge del colom, senyal de la nova creació en el relat del diluvi (Gn 8,9), aquí és l'emblema del poble d'Israel (Sl 68,14; Os 7,11) que fa visible la presència de l'Esperit. A la visió s'hi associa l'escolta de la veu de Déu que, inspirant-se en el salm 2,7, proclama: «Ets el meu Fill, el meu estimat, en tu m'he complagut» (v. 11).

Jesús no només és el Messies esperat, sinó també el Fill estimat del Pare.